

Lehdistötiedote
Luxemburg, 13. marraskuuta 2019

EU:n tarkastajat muuttoliikkeen hallinnasta Kreikassa ja Italiassa: aika toimia tehokkaammin erojen poistamiseksi

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen uudessa kertomuksessa todetaan, että Euroopan unionin olisi tehostettava muuttajien turvapaikkaprosessiin, siirtoihin ja palauttamiseen liittyviä toimiaan, jotta EU:n antaman tuen tavoitteet saavutettaisiin paremmin.

Hätätilanteissa sovellettavien siirtojärjestelmien tavoitemääriä ei saavutettu, ja niiden pääasiallinen tavoite vähentää Kreikkaan ja Italiaan kohdistuvaa painetta saavutettiin vain osittain. Turvapaikkahakemusten käsittelyvalmiudet lisääntyivät molemmissa maissa, mutta pitkistä käsittelyajoista ja pullonkauloista ei ole päästy eroon. Lisäksi palautettujen luvattomien muuttajien määrä on pysynyt alhaisena ja palautusten toteuttamisessa on yhä ongelmia koko EU:ssa.

Euroopan unionia on viime vuosina kohdannut ennenäkemätön muuttoliike, jonka seurauksena turvapaikkahakemusten määrä kasvoi erityisesti Kreikassa ja Italiassa. Muuttoliikkeen huippuvuosi oli 2015. Kriisiin reagoidakseen EU perusti ns. hotspot-alueita, otti käyttöön tilapäisiä siirtojärjestelmiä ja lisäsi rahoitustaan. Tarkastajat tutkivat, saavuttiko EU:n tuki tavoitteensa molemmissa maissa ja saavutettiin siirtojärjestelmien tavoitemäärät. Lisäksi arvioitiin, olivatko turvapaikka- ja palauttamismenettelyt vaikuttavia ja nopeita.

“EU:n toteuttamat muuttoliikkeen hallintatoimet Kreikassa ja Italiassa olivat tarkoituksenmukaisia, mutta niiden koko potentiaalia ei ole saavutettu,” toteaa kertomuksesta vastaava Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen Leo Brincat. “On aika puuttua tehokkaammin tavoitteiden ja tulosten välisiin eroihin.”

Tarkastajat havaitsivat, että tarkastetut EU:n tukitoimet vastasivat havaittuihin tarpeisiin, mutta useimpien hankkeiden tavoitearvoja ei kaikilta osin saavutettu. Muuttajien rekisteröinti ja heidän sormenjälkiensä ottaminen oli parantunut merkittävästi, mutta Kreikan hotspot-alueiden tilanne on yhä erittäin kriittinen kapasiteetin ja ilman huoltajaa olevien alaikäisten tilanteen osalta. Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto (EASO) kärsi edelleen kansallisten asiantuntijoiden puutteesta. Sen sijaan Euroopan raja- ja merivartiiovirasto (Frontex) oli itse asiassa lähettänyt Italian hotspot-alueille enemmän henkilöstöä kuin tarvittiin, sillä nämä alueet havaittiin tyhjiksi tai lähes tyhjiksi.

Alun perin tavoitteena olleesta 160 000 muuttajan määrästä EU-maat sitoutuivat oikeudellisesti ottamaan vastaan 98 256. Kuitenkin lopulta siirrettiin vain 34 705 henkeä (21 999 Kreikasta ja 12 706 Italiasta).

Lehdistötiedotteessa esitetään Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen keskeiset tiedot. Kertomus on saatavilla kokonaisuudessaan sivustolla eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Tarkastajien mukaan järjestelmien tulokset olivat odotettua huonompia lähinnä siksi, että sisäiseen siirtoon mahdollisesti oikeutettuja henkilöitä rekisteröitiin sisäiseen siirtoon hyvin vähän. Tämä johtui siitä, että kummankin maan viranomaiset olivat alussa kyvyttömiä yksilöimään kaikki mahdollisesti siirtoon oikeutetut henkilöt ja ohjaamaan heidät onnistuneesti hakemaan siirtoa. Kun muuttajat oli rekisteröity sisäiseen siirtoon, toiminta onnistui paremmin. Tarkastajat kuitenkin havaitsivat siirtoprosessissa joitakin operatiivisia heikkouksia.

Turvapaikka hakemusten käsittelykapasiteetti oli kasvanut Kreikassa, mutta se ei vielä kukaan riittänyt pitenevien jonojen käsittelyyn. EU:n ja Turkin vuoden 2016 julkilausuma on vaikuttanut merkittävästi maahantulijoihin. Sen kulmakivi eli nopeutettu rajamenettely turvapaikkahakemusten käsittelemiseksi ei kuitenkaan ole riittävän nopea: vuonna 2018 menettelyyn hakemuksen jättämisestä ensimmäiseen päätökseen kului muutaman päivän sijaan 215 päivää. Viivästykset johtuivat useimmiten esimerkiksi siitä, että haavoittuvuusarvioiteja tekevästä lääkäreistä oli Kreikan saarilla pula. Nopeutettujen ja tavanomaisten menettelyjen tilanne oli vieläkin hankalampi, sillä puhutteluajoja on sovittu jopa vuosille 2021 (nopeutetussa menettelyssä ja 2023 (tavanomaisessa menettelyssä). Lisäksi paljon kielteisiä ensimmäisiä päätöksiä on siirtymässä muutoksenhakuvaiheeseen, joka on jo ylikuormitettu.

Italiassa on nykyisin riittävä ensimmäisen käsittelyasteen kapasiteetti käsitellä jyrkästi vähentyneiden maahantulijoiden turvapaikkahakemukset. Sen kapasiteetti ei kuitenkaan riitä lukuisten muutoksenhakupyynnöiden käsittelyyn. Kesti keskimäärin yli neljä vuotta, että vuonna 2015 jätetty turvapaikkahakemus eteni viimeiseen muutoksenhakuvaiheeseen. Tarkastajat varoittavat, että Italian turvapaikkajärjestelmässä kiireellisintä tukea tarvitsevatkin todennäköisesti seuraavaksi oikeusviranomaiset.

Muuttajia palautetaan paljon vähemmän kuin **palauttamis** päätöksiä tehdään Kreikassa ja Italiassa tai koko EU:ssa. Tähän on pääasiassa syynä se, että turvapaikkaprosessit ovat pitkäkestoisia, yhdenmenny palauttamistapausten hallintajärjestelmä puuttuu, palauttamispäätöksiä ei tunnusteta vastavuoroisesti eikä kirjata järjestelmällisesti, säilöönottokeskusten kapasiteetti ei ole riittävä, muuttajien alkuperämaan kanssa tehtävä yhteistyö on vaikeaa tai muuttajat yksinkertaisesti pakenevat, kun heitä koskeva palauttamispäätös on tehty.

Tarkastajat esittivät Euroopan komissiolle ja kummallekin virastolle suosituksia, joiden tarkoituksena on

- hyödyntää saatuja kokemuksia mahdollisten tulevien vapaaehtoisten siirtomekanismien luomisessa
- vahvistaa hätäavun, turvapaikkajärjestelmien ja palauttamismenettelyjen hallinnointia
- lisätä EASON tukea turvapaikkamenettelyille ja mukauttaa Frontexin palauttamistukea ja asiantuntijoiden lähettämistä hotspot-alueille.

Toimittajille tiedoksi

EU oli vuoteen 2019 mennessä jakanut Kreikalle 703 miljoonaa euroa ja Italialle 122 miljoonaa euroa hätätilanteessa myönnettävää rahoitusta turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta (AMIF-rahaston hätäapu). Tämän lisäksi AMIF-rahaston kansallisista ohjelmista on jaettu vuosiksi 2014–2020 Kreikalle 328 miljoonaa euroa ja Italialle 394 miljoonaa euroa.

Pakolliset väliaikaiset siirtojärjestelmät otettiin käyttöön syyskuussa 2015 kahdella neuvoston päätöksellä, ja ne olivat toiminnassa 24. maaliskuuta 2015 ja 26. syyskuuta 2017 välisenä aikana. Tämän järjestelyn voimassaoloaikana siirrettyjen muuttajien osuus kaikista turvapaikanhakijoista oli Italiassa noin neljä prosenttia ja Kreikassa noin 22 prosenttia. Yhdistynyt kuningaskunta ja Tanska käyttivät oikeuttaan jättäytyä järjestelyn ulkopuolelle, ja Unkari ja Puola eivät ottaneet vastaan yhtään muuttajaa. Tähän mennessä ei ole saavutettu yksimielisyyttä pysyvistä siirtojärjestelmästä. EU:sta poistumaan määrättyjen kolmannen maan kansalaisten palautusaste oli noin 40 prosenttia vuonna 2018 ja noin 20 prosenttia sekä

Kreikassa että Italiassa. Euroopan ulkopuolisiin maihin suuntautuviissa palautuksissa palautusasteet olivat vieläkin alhaisempia.

Erityiskertomus nro 24/2019: ”Muuttajien turvapaikka-, siirto- ja palauttamismenettelyt: Aika puuttua tehokkaammin tavoitteiden ja tulosten välisiin eroihin” on saatavilla Euroopan tilintarkastustuomioistuimen sivustolla (eca.europa.eu) 23:lla EU:n kielellä. Vuonna 2017 tarkastajat julkaisivat [kertomuksen](#) Kreikan ja Italian hotspot-alueista.

Lehdistö – yhteydenotot:

Damijan Fišer – sähköposti: damijan.fiser@eca.europa.eu

puhelin (+352) 4398 45410 matkapuhelin: (+352) 621 55 22 24